

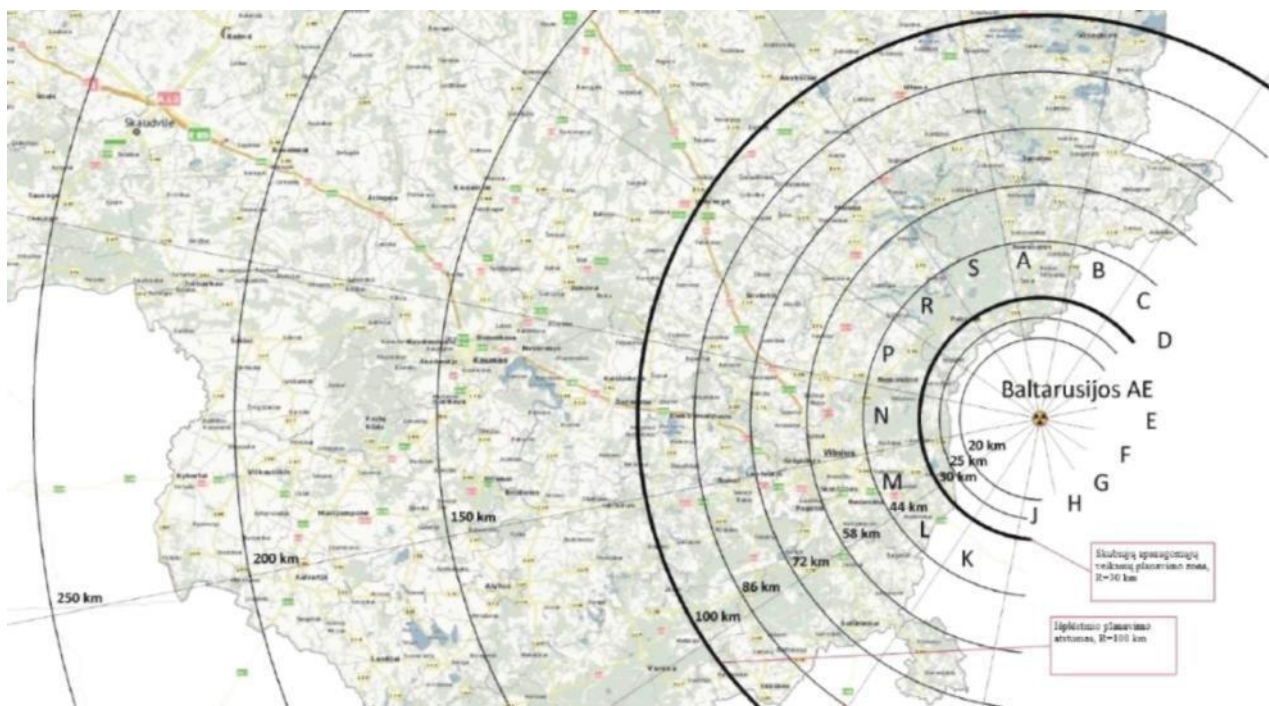
PATVIRTINRA
Visagino socialinės globos namų
Direktorius
2025 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr.3-82

**STABILIOJO JODO PREPARATŲ SAUGOJIMAS
IR LAIKYMAS ĮSTAIGOJE BEI DALIJIMO
ORGANIZAVIMAS GALIMOS BRANDUOLINĖS
AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU**

Tvarka rengiama vadovaujantis 2012 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 99 „Dėl valstybinio gyventojų apsaugos plano branduolinės ar radiologinės avarijos atveju patvirtinimo“ (suvestinė redakcija 2021 m. sausio 1 d.), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 19 d. įsakyme Nr. 1-134 „Dėl Kriterijų ūkio subjektams ir kitoms įstaigoms, kurių vadovai turi organizuoti ekstremaliųjų situacijų valdymo planų rengimą, derinimą ir tvirtinimą, ir ūkio subjektams, kurių vadovai turi sudaryti ekstremaliųjų situacijų operacijų centrą, patvirtinimo“ patvirtintais kriterijais, privalo rengti ekstremaliųjų situacijų valdymo planus.

Stabiliojo jodo preparatai (Kalio jodido tabletės) vartojami, siekiant apsaugoti skyd liaukę nuo radioaktyviojo jodo, kuris išsiskirtų į aplinką įvykus branduolinei avarijai. Skyd liaukės prisodrinimas stabilioju jodu, kai aplinkoje pasklinda radioaktyvusis jodas, yra paremtas skyd liaukės fiziologija. Laiku pavartojus Kalio jodido tabletes, skyd liaukė užpildoma stabilioju jodu ir apsaugoma nuo radioaktyviojo jodo kaupimosi bei žalojančio jo poveikio. Įprastai skyd liaukės veiklai reikalingas stabilusis jodas, kuris reikalingas žmogui svarbių, nepakeičiamų hormonų gamybai. Avarijos metu pasklidęs radioaktyvusis jodas išskirtinai kaupiasi skyd liaukėje, ją apšvitina ir žaloja. Praėjus kuriam laikui po skyd liaukės apšvietos radioaktyviuoju jodu, gali atsirasti šios liaukos vėžinių susirgimų. Todėl branduolinės avarijos atveju suvartotas Kalio jodidas gyventojams sumažintų skyd liaukės vėžio išsivystymo riziką. Pažymėtina, kad Kalio jodido tabletės skyd liaukės apsaugai vartojamos tik tada, kai aplinkoje pasklinda radioaktyviojo jodo ir tik tada, kai jas vartoti nurodo Sveikatos apsaugos ministerija (sprendimus dėl skyd liaukės blokavimo jodu gyventojams taikymo priima savivaldybės administracijos direktorius ar Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija, gavę Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas). **Skyd liaukės apsaugai branduolinės ar radiologinės avarijos atveju netinka vartoti vaistines parduodamų spiritinių ar vandeninių jodo tirpalų, purškalo su jodu, maisto papildų su jodu, nes jie neapsaugo skyd liaukės nuo radioaktyviojo jodo žalingo poveikio.**

Sveikatos apsaugos ministerija Kalio jodido (KI) tabletes paskirstė 16-oje savivaldybių, esančių 100 kilometrų atstumu nuo Astravo atominės elektrinės.

ATSAKINGO ASMENS UŽ KALIO JODIDO (KI) PREPARATO LAIKYMĄ, SAUGOJIMĄ IR DALINIMĄ ATSAKOMYBĖS

Branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos išduoda įstaigos vadovo paskirti asmenys. Įstaigos vadovas reikiamą stabiliojo jodo preparatų kiekį įsigyja iš anksto ir saugo tam tinkamoje patalpoje.

Atsakingų asmenų sąrašas ir atsakomybės:

Eil. Nr.	Vardas ir Pavardė	Pareigos	Atsakomybė
1	Jolanta Rubinienė	Vyr. slaugytoja	Atsakingas už Kalio Jodido (KJ) preparato reikiamo kiekio nustatymą ir už asmenų instruktavimą apie Kalio Jodido preparato vartojimą
2	Tatjana Zubova Rita Žemčiugovienė Ana Girdziušienė Laima Šimkuvienė Milda Šalnienė Antanina Rudakienė Anastasija Parakevič	Psichikos sveikatos slaugytojai	Atsakinga už Kalio jodido preparato saugų laikymą, tinkamų saugojimo sąlygų užtikrinimą ir dalinimą poreikio metu
3	Oksana Jermakova Augustė Maksimova Svetlana Katunina Loreta Vadeišienė Žana Gusarenko Janina Juodkienė Lina Simonovičienė Ala Kutkauskienė	Socialiniai darbuotojai	Atsakingi už dalinimą poreikio metu ir suvartojusių žmonių registravimą registro lentelėje, duomenų perdavimą įstaigos direktoriui

KALIO JODIDO (KI) LAIKYMAS IR SAUGOJIMAS

Kalio jodidas (KI) laikomas ir saugomas sausoje, uždaroje vietoje. Įstaigoje numatoma laikymo vieta nurodoma lentelėje:

Eil. Nr.	Patalpos pavadinimas, saugojimo vieta	Turimas preparatų kiekis
1.	Procedūrinis kabinetas	Sukomplektuota pagal darbuotojų ir paslaugų gavėjų skaičių

PARUOŠIAMIEJI VEIKSMAI

Pranešimas apie Kalio jodido vartojimo poreikį gaunamas iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (jam padeda Aplinkos ministerija (Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), Energetikos ministerija, Susisiekiimo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas, Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Radiacinės saugos centras, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba ir savivaldybės administracija). Gyventojų perspėjimas vyksta periodiškai 45 sekundėms įjungiant sirenas (taip perduodamas išpėjamas garsinis civilinės saugos signalas „Dėmesio visiems“) ir 15 sekundžių balsu skelbiant civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“

(frazė „Radiacinis pavojus“ balsu pakartojama 3 kartus). Įspėjamasis garsinis ir balsu skelbia civilinės saugos signalai kartojami 3 kartus. Bendra perspėjimo trukmė neturi viršyti 3 minučių. Po įspėjamojo garsinio ir balsu skelbiamo civilinės saugos signalų per Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ir televizijos programas, kitų nacionalinių, regioninių ir vietinių transliuotojų programas, taip pat per visas kitas visuomenės informavimo ar visuomenės naudojamas ryšių priemonės pateikiama trumpa informacija apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte, galimus jos padarinius ir pirminės rekomendacijos gyventojams. Informacijos ir rekomendacijų pateikimo trukmė neturi viršyti 1 minutės 30 sekundžių.

Įstaiga, gavusi pranešimą apie Kalio jodido vartojimo poreikį, informuoja atsakingus asmenis nurodytus **atsakingų asmenų sąrašo ir atsakomybių lentelėje**. Atsakingi asmenys imasi veiksmų:

1. Surenka turimą Kalio jodido tablečių kiekį.
2. Patikrina, ar tablečių įpakavimai nėra pažeisti, tabletės nėra sudrėkusios, sulūžusios ar netinkamos vartoti.
3. Organizuoja asmenų instruktavimą dėl tablečių vartojimo.
4. Pildo suvartotų tablečių registro sąrašą.
5. Apie įgyvendinimo procesą informuoja įstaigos direktorių.

KALIO JODIDO (KI) VARTOJIMO INSTRUKCIJA

1. Vartojamas tik gavus nurodymą.
2. Kiekvienam asmeniui parenkamas reikiamas kiekis preparato (KI); rekomenduojama vartoti po valgio.
3. Tabletes patartina užgerti vandeniu ar kitu skysčiu.
4. Tabletes galima tirpinti vandenyje ar kituose skystuose produktuose (**ištirpintos tabletės vartojamos nedelsiant, nes prasideda veikliosios medžiagos skilimas**).
5. Negalima vartoti, jei tarša (Jodas 131) į organizmą yra įkvėpta ar patekė su maistu (esama užterštoje teritorijoje) praėjus 8 valandoms.

Jei preparato išgeriama praėjus 4-6 valandoms po radioaktyviojo jodo ekspozicijos, apsauga sudaro apie 50 %. Praėjus 12 valandų po ekspozicijos preparato vartojimas nebenaudingas, nes per tą laiką skyd liaukė sukaupė radioaktyvųjį jodą.

KALIO JODIDO (KI) VARTOTINI KIEKIAI

Branduolinės ar radiologinės avarijos metu aplinkoje pasklidus radioaktyviojo jodo ir tik Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavus, reikia suvartoti žmonių amžiaus grupei nustatytą KI tablečių kiekį.

Amžius	Vienkartinė dozė, mg	Tabletės dalis
Suaugusieji	130	Dvi tabletės

Įvertinus avarinę situaciją (radioaktyviojo jodo išmetimo trukmę ir kt.), suaugusiems žmonėms gali būti rekomenduojama suvartoti antrą paros dozę. Išimtis taikoma naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus, nėščioms ir krūtimi maitinančioms moterims bei vyresniems nei 60 metų amžiaus žmonėms, kuriems rekomenduojama tik viena Kalio jodido paros dozė.

GALIMI ŠALUTINIAI POVEIKIAI

Retais atvejais gali pasitaikyti šalutinis Kalio jodido preparato poveikis: padidėjusi jautrumo reakcija, pasireiškianti seilių liaukų patinimu, galvos skausmu, bronchų spazmu arba virškinimo sutrikimais. Tęstinis vartojimas gali sukelti depresiją, nervingumą, lytinio pajėgumo sutrikimą ir nemigą, laikinus odos išbėrimus. Perdozavus gali atsirasti jodizmo simptomų: galvos skausmas, seilių liaukų skausmingumas ir patinimas, karščiavimas, laringitas, ryklės patinimas arba uždegimas, virškinimo sutrikimas ir viduriavimas. Taip pat gali atsirasti plaučių edema.

SUVARTOTŲ KALIO JODIDO (KI) TABLEČIŲ REGISTRO SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Išdavimo (suvartojimo) laikas	Kiekis, mg	Tablečių, ar tablečių Dalių kiekis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
32.				
33.				
34.				
35.				